

การศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตเกี่ยวกับสัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทย

दै ชู มอญ¹
สุนันทา เทศสุข²
ชู ชู คิน³

Received: July 9, 2025

Revised: October 2, 2025

Accepted: December 2, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทย และ 2) เพื่อศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทย การศึกษานี้ดำเนินการด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภทคือ 1) สุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ชนิดเดียวกันในการเปรียบเทียบ 2) สุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ชนิดต่างกันในการเปรียบเทียบ และ 3) สุภาษิตพม่าที่ใช้สัตว์เปรียบเทียบกับสุภาษิตไทยที่ใช้สิ่งอื่นเพื่อความหมายเดียวกัน ผลการศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากสุภาษิตสามารถจำแนกได้เป็น 1) ค่านิยมเชิงลบ ได้แก่ การเอาเปรียบผู้อื่นด้วยอำนาจ การขาดสติปัญญา การกระทำที่ไม่สุจริต การไม่เชื่อฟังคำแนะนำสั่งสอน การขาดความเตรียมพร้อม และการประมาท และ 2) ค่านิยมเชิงบวก ได้แก่ การมีสติปัญญา การเป็นผู้นำที่ดี และการมีความเฉลียวฉลาด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การดำรงชีวิตของผู้คนในประเทศเมียนมาและประเทศไทยมีความผูกพันกับการเกษตรและธรรมชาติ ทำให้คุ้นเคยกับพฤติกรรมของสัตว์ และนิยมใช้สัตว์เปรียบเทียบเพื่อสะท้อนลักษณะนิสัย และค่านิยมของมนุษย์ ดังนั้น การใช้สัตว์ในสุภาษิตจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดคุณธรรมผ่านภาพเปรียบเทียบที่เข้าใจง่ายและใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคม

คำสำคัญ: การศึกษาเปรียบเทียบ, สุภาษิตพม่า, สุภาษิตไทย, สุภาษิตเกี่ยวกับสัตว์, ค่านิยม

¹ หน่วยงานผู้แต่ง: สาขาวิชาพม่าศึกษา ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
อีเมล: thetsum@nu.ac.th

² หน่วยงานผู้แต่ง: สาขาวิชาพม่าศึกษา ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
อีเมล: sunanthat@nu.ac.th

³ หน่วยงานผู้แต่ง: สาขาวิชาพม่าศึกษา ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
อีเมล: khinsu@nu.ac.th

A Comparative Study of Animal Proverbs in Myanmar and Thai Languages

Thet Su Mon⁴

Sunantha Thetsuk⁵

Su Su Khin⁶

Received: *July 9, 2025*

Revised: *October 2, 2025*

Accepted: *December 2, 2025*

Abstract

The objectives of this study are to: 1) analyze and compare animal proverbs in Myanmar and Thai, and 2) analyze the values that are reflected in animal proverbs in Myanmar and Thai. The research methodology used for this study was qualitative. According to objective 1, the study's findings can be divided into three categories: 1) Myanmar and Thai proverbs that are similar and use the same kinds of animals; 2) Myanmar and Thai proverbs are similar and use different kinds of animals; and 3) Myanmar and Thai proverbs are similar and use non animal things. The findings of the analysis of values expressed in proverbs can be divided into two categories: 1) negative values, such as taking advantage of others through power, actions of those who are uneducated and unwise, dishonesty, disregarding counsel, inadequate planning, and negligence; and 2) positive values such as wisdom, good leadership, and intelligence. The study shows that people in Myanmar and Thailand are closely intertwined with agriculture and nature. As a result, they are familiar with animal behaviors and commonly use animal comparisons to reflect human characteristics, habits, and values. Therefore, the usage of animals in proverbs shows moral lessons that are simple to comprehend and directly relevant to people's daily social interactions.

Keywords: Comparative Study, Myanmar Proverbs, Thai Proverbs, Animal Proverbs, Values

⁴ Affiliation: Myanmar Studies, Department of Eastern languages, Faculty of Humanities, Naresuan University

Email: thetsum@nu.ac.th

⁵ Affiliation: Myanmar Studies, Department of Eastern languages, Faculty of Humanities, Naresuan University

Email: sunanthat@nu.ac.th

⁶ Affiliation: Myanmar Studies, Department of Eastern languages, Faculty of Humanities, Naresuan University

Email: khinsu@nu.ac.th

1. บทนำ

สุนาจิต คือถ้อยคำที่สั้นกระชับ แต่เปี่ยมล้นด้วยความหมายอันลึกซึ้ง แฝงไว้ด้วยข้อคิด คติสอนใจ และแนวทางในการประพฤติตนที่เหมาะสมและดีงามในสังคม เป็นสื่อกลางอย่างหนึ่งที่ทำให้ภาษาอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารกันนั้นดำรงหน้าที่สั่งสอนและขัดเกลาทางวัฒนธรรมของคนในวัฒนธรรมต่าง ๆ จากรุ่นสู่รุ่น ราชบัณฑิตยสถาน (Royal Society, 2011, p. 1245) ให้ความหมายของคำว่า สุนาจิต ไว้ว่า เป็นถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านาน มีความหมายเป็นคติสอนใจ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ กานท์ สิมมาเขต (Kan, 2023, บทนำ) ที่อธิบายว่า สุนาจิตเป็นคำที่ให้ข้อคิด แฝงคติธรรมไว้มากมาย และมีลักษณะเป็นการดัดเตือนหรือสั่งสอนในด้านกริยามารยาทและความประพฤติที่ดีงาม ดังนั้นสุนาจิตจึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ และมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

ในมิติของวัฒนธรรม สุนาจิตถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดผ่านถ้อยคำสั้น ๆ ไม่จำกัดอยู่เพียงสังคมใดสังคมหนึ่ง แต่เป็นสมบัติร่วมของมนุษยชาติ พบทั้งในวัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตก มักถูกใช้ในการอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดข้อคิดทางชีวิต ด้วยเหตุนี้ สุนาจิตจึงเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่พบได้ในแทบทุกวัฒนธรรม เพราะสามารถสื่อสารปัญญา ข้อคิด และคติชีวิตได้อย่างทรงพลัง

การใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์ในสุนาจิตเป็นปรากฏการณ์ทั่วไปในหลายวัฒนธรรม เนื่องจากมนุษย์มีความใกล้ชิดกับสัตว์ทั้งในฐานะอาหาร แรงงาน หรือสัตว์เลี้ยง ความคุ้นเคยนี้ทำให้สัตว์มักถูกใช้เปรียบเทียบพฤติกรรม ลักษณะนิสัย และคุณค่าของมนุษย์ เช่น ความขยัน ความโลภ ความเฉลียวฉลาด หรือพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา ดังที่รัชชี ซอโสดถิกุล (Ratchanee, 2002, p. 5) กล่าวไว้ว่า จากการที่มนุษย์เลี้ยงสัตว์ อยู่ใกล้ชิดกับสัตว์ จึงได้เรียนรู้ เข้าใจธรรมชาติความเป็นอยู่ ตลอดจนอุปนิสัยของสัตว์ และได้รับบทเรียนจากสัตว์มากมาย เมื่อมนุษย์จะสอนใจมนุษย์ด้วยกันเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ก็มักจะเอาสัตว์มาเปรียบ ดังนั้นในภาษาของชาติต่าง ๆ จึงมีสำนวน สุนาจิต และคำสอนใจมากมายที่นำสัตว์มาใช้ในการเปรียบเทียบ

สุนาจิตจากวัฒนธรรมตะวันออกที่ใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์มีมากมาย เช่น สุนาจิตภาษาเวียดนาม *Cá ăn thì giết để lâu mất mồi* /ก้า อัน ถี เล็ด เต เลิว เม็ด โหม่ย/ ซึ่งแปลว่า ปลากินให้ยกคันเบ็ด ไว้นานเหยื่อหาย (Vu, 2007, p. 28) สอนให้ใช้โอกาสทันที ปลาในสุนาจิตนี้เป็นสัญลักษณ์แทนผู้ที่มีโอกาส การกระทำของปลาที่กินเหยื่อทันที สะท้อนการใช้โอกาสอย่างฉลาดและไม่ประมาท ส่วนในภาษาจีน มีสุนาจิต 守株待兔 /shǒu zhū dài tù/ แปลว่า เฝ้าล่าต้นไม้ รอคอยกระต่าย (Piriya, 2001, p. 16) หมายถึง การเฝ้ารอโชคโดยไม่ลงมือทำ เป็นการเตือนให้คนขยันและไม่ประมาท กระต่ายในสุนาจิตนี้แทนโอกาสหรือโชค และในภาษาญี่ปุ่น มีสุนาจิต 牛売って馬を買う /ushi utte uma o kau/ ซึ่งแปลว่า ขายวัว ซื้อม้า (Hirano, 2007, p. 110) หมายถึง อยู่ใกล้แต่ไม่ได้คุณค่า ไม่ได้ประโยชน์ อยู่ใกล้ผู้รู้แต่กลับไม่ได้ช่วยให้ฉลาดขึ้น วัวแทนสิ่งที่มีประโยชน์จริง ม้าแทนสิ่งที่มีค่าแต่ไม่ได้ประโยชน์ เป็นต้น ตัวอย่างสุนาจิตในวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นว่า แม้ภาษาและรูปแบบการเปรียบเทียบจะแตกต่างกัน แต่ล้วนสะท้อนแนวคิดร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ การใช้โอกาส และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง งานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นถึงลักษณะ การสะท้อนแนวคิดนี้ผ่านการใช้สัตว์ในสุนาจิต เช่น พิริยา สุรขจร (Piriya, 2001) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทย โดยวิเคราะห์สัตว์สี่ชนิด ได้แก่ ม้า เสือ มังกร และปลา ผลการศึกษาสะท้อนถึงสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ตลอดจนทัศนคติ และค่านิยมของชาวจีนและชาวไทย ส่วนจุฑารัตน์ มีศิลป์ (Jutarat, 2020) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนรัสเซียและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์สี่เท้า พบว่าการใช้สัตว์แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและบริบทวัฒนธรรม ขณะที่ณัชนันท์ คงกระพันธ์ และกรกช อัดตวิริยะนุภาพ (Nichanun and Korakoch, 2022) ศึกษาเปรียบเทียบอุปนิสัยเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับสัตว์ในสำนวนไทยและเยอรมัน พบว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่พบมากที่สุดในสำนวนไทย-เยอรมัน และสะท้อนพฤติกรรมมนุษย์ทั้งในมิติบวกและลบ

วัฒนธรรมพม่าเป็นอีกวัฒนธรรมหนึ่งที่มีความสำคัญกับสัตว์ในชีวิตประจำวันของคนในสังคม เมื่อพิจารณาการใช้สัตว์ในสุนาจิตพม่า จะเห็นว่าคนพมามีการนำสัตว์มาเปรียบเทียบในบริบทที่หลากหลายและมีความสอดคล้องกับสุนาจิตไทย

ตัวอย่างเช่น สุภาษิตพม่าว่า ငါးခွေတစ်ကောင်ကြောင့် တစ်လှေလှဲပျက် /หงะโคงมะ ตะก่องจ้อง ตะเหลโลง โป๊ะ/ แปลว่า เพราะปลาตะเพียนทรายตัวเดียว เน้าทั้งลำเรือ (Pinnya Kyaw, 2009, p. 118) มีความหมายใกล้เคียงกับสุภาษิตไทยว่า ปลาช่อนเดียวกัน ตัวหนึ่งเน้า ก็พาตัวอื่นพลอยเหม็นไปด้วย (Sanga, 1998, p. 325) ทั้งสองกรณีใช้ **ปลา** เป็นสัญลักษณ์สะท้อนการที่คนไม่ดีเพียงคนเดียวสามารถสร้างความเสียหายให้กับกลุ่มได้ เช่นเดียวกับสุภาษิตพม่า ဝိကျောင်းမင်း ရေခင်းပြီ /มิจองมิง เหยซิง ปยะ/ ที่แปลว่า สอนพญาจะเข้ให้รู้เรื่องน้ำ (Pinnya Kyaw, 2009, p. 211) สอดคล้องกับสุภาษิตไทย สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ (Sanga, 1998, p. 560) ซึ่งใช้ **จระเข้** เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงการพยายามสอนสิ่งที่อีกฝ่ายเชี่ยวชาญอยู่แล้ว

บางสุภาษิตสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างคนสูงอายุกับคนอายุน้อย เช่น สุภาษิตพม่า ဂွေအိုမြန်မာ့ကျွန်း /หงะอ้อมแย่นุ ใจ/ แปลว่า วัวแก่ชอบหญ้าอ่อน (Pinnya Kyaw, 2009, p. 174) ตรงกับสุภาษิตไทย วัวแก่กินหญ้าอ่อน (Sanga, 1998, p. 532) นอกจากนี้สุภาษิตพม่า ငါးလွန်မှ တွန်ဝတ် /งา หล่นหะมะ กุ่นบัจ/ ซึ่งแปลว่า ทอดแหเมื่อปลาพ้นไป (Pinnya Kyaw, 2009, p. 120) เปรียบเทียบได้กับสุภาษิตไทย วัวหายล้อมคอก (Sanga, 1998, p. 535) ทั้งสองสื่อถึงการแก้ไขหรือป้องกันสิ่งใดหลังเหตุการณ์ไม่ดีเกิดขึ้น แต่เลือกใช้สัตว์ต่างกัน แสดงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ในทำนองเดียวกัน สุภาษิตพม่า ကြောင်ဝါတင်အို ကြောင်နို့ဝို /เจ้าป่าแต่โส่ จ่องแนะ โตะ/ ซึ่งแปลว่า รู้ว่ากลัวเอาแมวมาแตะ (Pinnya Kyaw, 2009, p. 98) คล้ายกับสุภาษิตไทย เขียนเสือให้วัวกลัว (Sanga, 1998, p. 92) สื่อถึงการข่มขู่หรือสร้างความเกรงกลัว นอกจากนี้ยังมีสุภาษิตที่ใช้สัตว์ต่างชนิดกันในการสื่อความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อได้รับการยอมรับ เช่น สุภาษิตพม่า ဆင်သွားလျှင်လမ်းပြစ် /สิง ตัวละหยิ่ง ลาน พยัจ/ แปลว่า ทางที่ช้างเดินไป จะกลายเป็นถนน (Pinnya Kyaw, 2009, p. 135) เปรียบเทียบกับสุภาษิตไทย เดินตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด (Ratchanee, 2002, p. 211) ทั้งสองเน้นคุณค่าของการปฏิบัติตามแนวทางของผู้มีประสบการณ์ แม้สัตว์และบุคคลที่นำมาเปรียบเทียบจะแตกต่างกัน

จากตัวอย่างทั้งหมดจะเห็นได้ชัดว่า สุภาษิตพม่าและไทย มีความหมายคล้ายคลึงกันในการเปรียบเทียบ แต่การเลือกใช้สัตว์สะท้อนบริบททางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน การนำสัตว์มาใช้เป็นภาพเปรียบเทียบจึงไม่เพียงสะท้อนพฤติกรรม ลักษณะนิสัย และค่านิยมของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นบทบาทสำคัญของสุภาษิตในการสอนใจและถ่ายทอดภูมิปัญญาในสังคมที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ เช่น ในบริบทของประเทศไทยและเมียนมา

อย่างไรก็ตาม งานศึกษาวิจัยที่เปรียบเทียบสุภาษิตที่ใช้สัตว์ระหว่างภาษาพม่าและภาษาไทยยังมีจำนวนจำกัด พบเพียงบางงานที่มุ่งวิเคราะห์สุภาษิตทั่วไปและโลกทัศน์ของผู้คน เช่น อุบลรัตน์ พันธุมินทร์ (Ubonrat, 2010) พบว่าสุภาษิตพม่าสะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมหลายมิติ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว การดำรงชีพตามฤดูกาล และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ขณะที่ ศิริพัชร ฌานเชาว์วรรณ และ Myint Thandar Thein (Siraphat and Myint Thandar Thein, 2014) วิเคราะห์ว่าโลกทัศน์ของคนพม่าที่สะท้อนผ่านสุภาษิตมีลักษณะคล้ายคลึงกับสุภาษิตไทย โดยเฉพาะเรื่องความเพียร ความอดทน และการทำความดี ซึ่งเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาอย่างยาวนานในสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้การศึกษาเชิงเปรียบเทียบสุภาษิตพม่าและไทยยังได้รับการวิเคราะห์โดยนักวิจัยหลายท่าน เช่น Seinn Lei Tun (2013) และ พิชญดา ผกากรอง (Pichayada, 2015) ทำให้เห็นทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างด้านภาษา ความหมาย และค่านิยมอย่างชัดเจน

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทย พร้อมทั้งสำรวจค่านิยมและแนวคิดที่ปรากฏผ่านการเปรียบเทียบดังกล่าว ผลการศึกษาจะช่วยเสริมความเข้าใจด้านภาษา สังคม และวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ในการศึกษาภูมิปัญญาและคติชีวิตในบริบทเชิงวัฒนธรรมได้อย่างกว้างขวาง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทย
- 2.2 เพื่อศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 การรวบรวมข้อมูล

- 3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุภาษิตเกี่ยวกับสัตว์ของทั้งภาษาพม่าและภาษาไทย
- 3.1.2 รวบรวมสำนวนสุภาษิตภาษาพม่าและภาษาไทยจากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้

3.1.2.1 สุภาษิตพม่า

1. မြန်မာစကားပုံနှင့်အဓိပ္ပာယ် (สุภาษิตและสำนวนพม่า) โดย Pinnya Kyaw (2009).

3.1.2.2 สำนวนไทย

1. สำนวนไทย โดย สง่า กาญจนาคพันธุ์ (ขุนวิจิตรมาตรา) (1998) พิมพ์ครั้งที่ 4
2. สำนวน ภาษิตและคำพังเพยของไทยที่นำสัตว์มาเปรียบ โดย รัชณี ซอโสตถิกุล (2002)
3. สุภาษิต คำพังเพย และสำนวนไทย โดย กานท์ สิมมาเขต (2023)

3.2. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 3.2.1 นำข้อมูลสุภาษิตที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ความหมาย
- 3.2.2 จำแนกและจัดหมวดสุภาษิตเกี่ยวกับสัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน พร้อมจัดทำตารางประกอบเพื่อให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างอย่างชัดเจน
- 3.2.3 วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในสุภาษิตพม่าและไทยที่มีการใช้สัตว์มาเปรียบเทียบ

3.3 การนำเสนอผลการศึกษา

นำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (analytical description) และการเปรียบเทียบ (comparative description) ตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัยที่กำหนดไว้

3.4 การสรุปและอภิปรายผล

สรุปและอภิปรายผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อให้เห็นค่านิยมที่สะท้อนผ่านสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทย

4. ผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์สองประการ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทย และ (2) เพื่อศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทย โดยผลการศึกษาได้แบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

4.1 การเปรียบเทียบสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในภาษาพม่าและภาษาไทย

จากการศึกษาสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ที่ปรากฏในภาษาพม่าและภาษาไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ 1) สุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ชนิดเดียวกันในการเปรียบเทียบ 2) สุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ชนิดต่างกันในการเปรียบเทียบ และ 3) สุภาษิตพม่าที่ใช้สัตว์เปรียบเทียบกับสุภาษิตไทยที่ใช้สิ่งอื่นเพื่อความหมายเดียวกัน

4.1.1 สุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ชนิดเดียวกันในการเปรียบเทียบ

สุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบมีหลายสำนวนที่ใช้ *สัตว์ชนิดเดียวกัน* เพื่อสื่อความหมายคล้ายคลึงกัน ซึ่งสะท้อนพฤติกรรมและค่านิยมของมนุษย์ในสังคมได้เป็นอย่างดี ดังเช่น สุภาษิตพม่าที่กล่าวว่า ကြောင်မုန့်ကြွက်ဝ / จ่องมะซึ จแะวะทะ/ แปลว่า แมวไม่อยู่หนูอาละวาด (Pinnya Kyaw, 2009, p. 99) ซึ่งมีความหมายเทียบเคียงได้กับสุภาษิตไทย แมวไม่อยู่หนูละเลิง (Sanga, 1998, p. 433) ทั้งสองสุภาษิตนี้ใช้สัตว์ *แมว* และ *หนู* ในการเปรียบเทียบเพื่อสื่อความหมายว่า เมื่อผู้มีอำนาจหรือผู้ที่น่าเกรงขามไม่อยู่ คนที่อยู่ในสถานทีนั้นก็จะทำตามใจตนเอง ซึ่งสะท้อนถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่มักจะทำตามสบายเมื่อไม่มีผู้ควบคุม

ตัวอย่างต่อไปคือ สุภาษิตพม่าที่ว่า ကျွဲပိးစောင်းဝီး / จแะบวา ซองตี/ แปลว่า ดิดพิณใกล้ ๆ ควาย (Pinnya Kyaw, 2009, p. 101) ซึ่งมีความหมายตรงกับสุภาษิตไทย สีสอให้ควายฟัง (Sanga, 1998, p. 577) ทั้งสองสุภาษิตนี้ใช้ *ควาย* ในการเปรียบเทียบ เพื่อสื่อถึงการสั่งสอนหรือแนะนำคนที่คิดไตร่ตรองไม่เป็นหรือไม่สามารถรับรู้ได้ ทำให้เสียเวลาและไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ สะท้อนให้เห็นว่าผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจหรือซึมซับสิ่งที่ผู้พูดพยายามสื่อสารได้

นอกจากนี้สุภาษิตพม่า ခွေးဗြဲကောက်ကျည်တောက်ဝွင် / คเว มยี้เก้า จี้เต้าซุด/ ซึ่งแปลว่า หมาหางอู สวมกระบอกไม้ไผ่ (Pinnya Kyaw, 2009, p. 114) ยังมีความหมายเทียบเคียงได้กับสุภาษิตไทย สัญชาติหมาอดขี้ไม่ได้ (Sanga, 1998, p. 563) สุภาษิตทั้งสองนี้ใช้ *สุนัข* ในการเปรียบเทียบ เพื่อสะท้อนถึงคนที่แม้จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างดี แต่ก็ยากที่จะเปลี่ยนแปลงนิสัยเดิมที่ฝังลึกมาตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสัยที่ไม่ดี ซึ่งอาจกลับมาปรากฏอีกเมื่อมีโอกาส

ลำดับ	สุภาษิตพม่า	สุภาษิตพม่าที่แปลเป็นภาษาไทย	สุภาษิตไทย
1	ကြောင်မုန့်ကြွက်ဝ /จ่องมะซึ จแะวะทะ/	แมวไม่อยู่ หนูอาละวาด	แมวไม่อยู่หนูละเลิง
2	ကျွဲပိးစောင်းဝီး /จแะบวาซองตี/	ดิดพิณใกล้ ๆ ควาย	สีซอให้ควายฟัง

ลำดับ	สุภาษิตพม่า	สุภาษิตพม่าที่แปลเป็นภาษาไทย	สุภาษิตไทย
3	ကျားကြောက်လို့ကြီးကိုး ရှင်ကြီးကျားထက်ခိုး /จาเจ้าโล๊ะ ชินจีโก ชินจีจาแท้โซ/ /จาเจ้าโล๊ะ ชินจีโก ชินจีจาแท้โซ/	กลัวเสือ ฟังเทพ เทพร้ายกว่าเสือ	หนีเสือปะจระเข้
4	ကျားရေမှောက်လျက်လဲ /จาเซ่เมาแย้แล/ /จาเซ่เมาแย้แล/	ล้มคว่ำต่อหน้าเสือ	เนื้อเข้าปากเสือ
5	ခွေးမြီးကောက်ကျည်တောက်ဝှပ် /คเว มยี้เก้า จี้เต้าซุด/ /คเว มยี้เก้า จี้เต้าซุด/	หมาหางงอ สวมกระบอกไม้ไผ่	สัญญาติหมาอดขี่ไม่ได้
6	ခွေးလေးအရောင် ပါးလျက် နားလျက် /คเวเล อะยอห้วง ปาแย้ นาแย้/ /คเวเล อะยอห้วง ปาแย้ นาแย้/	สนิทกับหมาน้อย เลียแก้มเลียปาก	เล่นกับหมา หมาเลียปาก
7	ခွေးဘောင်ရှ် တောင်ပိုမရွေ /คเว ห่อง ยเว้ ต่องโป๊ะ มะยเว้/ /คเว ห่อง ยเว้ ต่องโป๊ะ มะยเว้/	หมาเห่า จอมปลวกไม่ขยับ	หมากัดอย่ากัดตอบ
8	ငါးခုံးဝတ်ကောင်ကြောင့်တစ်လှေလှုပ် /หงะโคงมะ ตะก่องจ้อง ตะเหลโลง โปะ/ /หงะโคงมะ ตะก่องจ้อง ตะเหลโลง โปะ/	เพราะปลาตะเพียนทรายตัวเดียว	ปลาตายตัวเดียวเหม็นทั้งข้อง
9	ဆင်နားရွက် ကြွက်တပ် /สิ่ง นะยเว้ จเว้ตัด/ /สิ่ง นะยเว้ จเว้ตัด/	เอาหูช้าง มาติดหนู	ชี้ช้างจับต๊กแตน
10	ရွေးအိုပြက်နုကြိုက် /หนะโอ้ มแย้นุ ใจ/ /หนะโอ้ มแย้นุ ใจ/	วัวแก่ชอบหญ้าอ่อน	วัวแก่กินหญ้าอ่อน
11	ဘေးရင် ဘေးစား ငါးရင် ငါးစား /พาไหน พาชา งาไหนงาชา/ /พาไหน พาชา งาไหนงาชา/	กบชนะกบกิน ปลาชนะปลากิน	ปลาใหญ่กินปลาเล็ก
12	မိကျောင်းမင်းရောင်းပြီ /มิจองมิง เหยชิง ปย๊ะ/ /มิจองมิง เหยชิง ปย๊ะ/	สอนพญาจระเข้ให้รู้เรื่องน้ำ	สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ
13	မြွေမြွေချင်းမြွေမြွေ /มเห่ว มเห่ว ชิน เฉ่ มเหยี่/ /มเห่ว มเห่ว ชิน เฉ่ มเหยี่/	งูเห็นรอยเท้างูด้วยกัน	ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบสุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ชนิดเดียวกันในการเปรียบเทียบ
(ผู้ศึกษาทำตัวหนาในตารางเพื่อเปรียบเทียบ)

4.1.2 สุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ชนิดต่างกันในการเปรียบเทียบ

นอกจากการใช้สัตว์ชนิดเดียวกันเพื่อสื่อความหมายที่คล้ายคลึงกันแล้ว การศึกษาพบว่ายังมีสุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่แม้จะใช้สัตว์ต่างชนิดกันในการเปรียบเทียบ แต่กลับสะท้อนความหมายและข้อคิดที่สอดคล้องกัน ตัวอย่างเช่นสุภาษิตพม่าที่ว่า ငါးလွန်မှ ကွန်ဝပ် /จา หลุ่นหะม คุนบั้ง/ ซึ่งแปลว่า ทอดเหมื่อปลาพินไป (Pinnya Kyaw, 2009, p. 120) มีความหมายคล้ายกับสุภาษิตไทย วัวหายล้อมคอก (Sanga, 1998, p. 535) ในที่นี้ สุภาษิตพม่าใช้ ปลา เป็นสัญลักษณ์ ส่วนสุภาษิตไทยใช้ วัว แต่ทั้งสองสำนวนต่างสื่อถึงการที่ผู้คนมักจะพยายามแก้ไขหรือป้องกันเหตุการณ์ที่สร้างความเสียหายหลังจากที่เรื่องนั้นได้เกิดขึ้นและผ่านพ้นไปแล้ว

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ สุภาษิตพม่า *အဝံကြောင့်တေးဝေ /อะตันจ้อง พาเต่/* ซึ่งแปลว่า กบตายเพราะเสียง (Pinnya Kyaw, 2009, p. 318) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสุภาษิตไทย ปลาหมอตายเพราะปาก (Sanga, 1998, p. 326) จะเห็นได้ว่า สุภาษิตพม่าใช้ *กบ* ในขณะที่สุภาษิตไทยใช้ *ปลาหมอ* แต่ทั้งคู่ต่างมีความหมายคล้ายกันคือ การที่คนพูดพล่อย หรือไม่ระมัดระวังคำพูดของตนเอง จนนำไปสู่อันตรายหรือความเสียหายต่อตนเองในที่สุด ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงผลกระทบจากการไม่ระมัดระวังคำพูด

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างสุภาษิตพม่าคือ *ကျွန်တော်တို့ဘုကြီးမြတ်စွာမိမိ* /จวานะกอง คัดแต้จา มเหย่สาบิ่น มะขันไหน/ ซึ่งแปลว่า ควายสองตัวชนกันตันหญ้าหนไมไหว (Pinnya Kyaw, 2009, p. 101) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสุภาษิตไทย เสือสู้กันหญ้าแพรกแหลก (Sanga, 1998, p. 598) จะเห็นได้ว่าสุภาษิตพม่าใช้ *ควาย* และ *ตันหญ้า* ขณะที่สุภาษิตไทยใช้ *เสือ* และ *หญ้าแพรก* แต่ทั้งสองสุภาษิตต่างมีความหมายคล้ายกันคือ เมื่อผู้มีอำนาจต่อสู้กัน ผู้ที่อ่อนแอหรือผู้น้อยก็จะได้รับความเดือดร้อนไปด้วย ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากการแย่งชิงอำนาจของผู้ยิ่งใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ลำดับ	สุภาษิตพม่า	สุภาษิตพม่าที่แปลเป็นภาษาไทย	สุภาษิตไทย
1	ကြွက်ဝေတစ်ခုအရင်းပြု /จแเว้เต้ตะคุ อะยีน ปยู่/	ใช้หนูตายเป็นทุน	เอาถุงฝอยไปตกปลา กะพง
2	ကြွက်ကွန်းဆန်ခိုးဝိုး /แจ้กัน สั่นโอด/	ไก่ตาบอด ขนหม้อข้าวสาร	หนูตกถึงข้าวสาร
3	ကံကောင်းတဲ့ကုား သွားရင်းသမင်တွေ /กันกองแต้จา ตัวอิน ตะหมิ่น ตเว้/	เสือที่โชคดี มักจะเจอขวางโดย บังเอิญ	หนูตกถึงข้าวสาร
4	ကျွန်တော်တို့ဘုကြီးမြတ်စွာမိမိ /จวานะกอง คัดแต้จา มเหย่สาบิ่น มะขัน ไหน/	ควายสองตัวชนกัน ตันหญ้าหนไมไหว	เสือสู้กัน หญ้าแพรกแหลก
5	ကြောက်ပါတယ်ဆို ကြောင်နင့်တို့ /เจ้าป่าแต่ไล่ จ้องแน๊ะ โด๊ะ/	รู้ว่ากลัว เอาแมวมาแตะ	เขียนเสือให้วัวกลัว
6	ကြောင်တစ်သက် ကြွက်တစ်မြို့ /จ้อง ตะแต้ จแเว้ ตะมโหย่ง/	แมวหนึ่งชีวิต หนูหนึ่งฝูง	เสือตัวเดียว ไล่ฝูงขวาง แตกกระเจิง
7	ငါးကြီးဆိုငါးကြီးကြော် /จะจิ้นสี่แน๊ะ จะจิ้นจ่อ/	ทอดปลาจิ้นด้วยน้ำมันปลาจิ้น	เนื้อเต้าย้าเต้า
8	ငါးတုလုပ်က အိုင်ပျက် /งาตุ้ คะยุ ปแเว้ ไร่ ปแยะ/	หอยที่ผุดน้ำเลียนแบบปลา ย่อมทำให้บึงเสีย	เห็นช้างช้อย่าขี่ตามช้าง ย่อมทำให้บึงเสีย
9	ငါးလွန်မှ ကွန်ပစ် /งา หลุ่นหะ กุ่นปี้จ/	ทอดแหเมื่อปลาพ้นไป	วัวหายล้อมคอก
10	ဆင်ကျိတေးရာ အိတ်မိသော /สิ่งจีชาอย่า เช้ะมะขันต่ำ/	ช้างหยอกล้อ แพะรับไม้ไหว	ปิดประตูตีแมว
11	ဆင်ပြုတော်မူ ကြံ့ဝပ် /สิ่ง พยุด่อหมี จันไซ้/	พังพาช้างเผือก เพื่อกินอ้อย	แมวพังพระ

ลำดับ	สุภาษิตพม่า	สุภาษิตพม่าที่แปลเป็นภาษาไทย	สุภาษิตไทย
12	ဆင်သေကို သိတ်ရန့်ငုံ့ /สิ่งเตโກ် ဗဲးဟေ့ နဲးပွဲ/	นำหนังแพะมาคลุมข้างตาย	ข้างตายทั้งตัว เอาใบบัว มาปิด
13	ဆင်ဖြူရှင်နာဆင်မည်းမကြည့်ဝံ /สิ่ง พระใหญ่ มะแยะหน้า สิ่งแม มะจိုင်/	ข้างดำไม่กล้ามองหน้าข้างเผือก	เอาเนื้อสุ้เสื่อ
14	ထိုးမည့်ဆင် တစ်လှမ်းဆုတ် /โทแหม่สิ่ง တဲလ်းไซ်/	ข้างที่จะสู้ มักจะถอยหลังหนึ่งก้าว	เสื่อถอยเพื่อกระโดด
15	နွားမ ခွံဝိတ်ရောင်း /หนะมะ ชุ่นเปီး ยอง/	ป้ายโคลนวัวตัวเมียขาย	ย้อมแมวขาย
16	နွားငှက် ရေကျ /หนะจัต เหย่ จဲး/	วัวกระหาย ตกน้ำ	กระตီးได้น้ำ
17	ဘေးတုလို့ရုရု အိုင်ပျက်ရုံ /พาดุ้ไล่ คะยู โง่ ပဲယဲးဟေ့/	หอยกระโดดตามกบ แคบึงเสีย	เห็นข้างซ้ายขี่ตามข้าง
18	မြွေပွေးခါးပိုက်ပိုက် /มะเหว่า ပေ ခဲးပဲပဲ/	งูแมวเซาใส่ชายพก	อย่าเลี้ยงลูกเสื่อลูกจะเข้
19	မြွေပွေး ပိုးဝီ /มะเหว่า ပေ ပိုတီ/	งูแมวเซายังโดนงูกัดได้	ลิงตกต้นไม้
20	မြင်းကောင်းဆွလိပ် /มยั้ง กอง ขว่าเลီး/	แม้เป็นม้าดี ก็บเท้ายังม้วนได้	เสื่อยังมีวันพลาด
21	ဓမ္မာကို ခြီးရဲ့ဓမ္မာကိုချည် /มะเยာ မยီနဲး မးယေး/	มัดลึงด้วยหางของลิง	เนื้อเต่ายำเต่า
22	ယုန်အတွက် ချုံကြောင့်ကြ /โหย่ง အဲတဲး ခဲး ကဲး ခိုင်/	พุ่มไม้หวั่นวิตกแทนกระต่าย	หาเท่าใส่หัว
23	သေချင်တဲ့ကုား တောပြောင်း /เต๋นဲးညဲး တေ ပယောင်/	เสื่อที่อยากตาย จะย้ายจากป่าที่ เคยอยู่	ว่ายน้้าหาจะเข้
24	အသံကြောင့်ဘေးသေ /အဲတဲးညဲး ပာတဲး/	กบตายเพราะเสียง	ปลาหมอตายเพราะปาก
25	အချိန်တော်တော်စားဝိန်းကိုင်လိမ့် /အဲညဲးတဲးညဲး နဲးပွဲကဲး/	เมื่อถึงเวลา วัวพอมก็สู้เอง	ชาติเสื่อ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ชนิดต่างกันในการเปรียบเทียบ
(ผู้ศึกษาทำตัวหนาในตารางเพื่อเปรียบเทียบ)

4.1.3 สุภาษิตพม่าที่ใช้สัตว์เปรียบเทียบกับสุภาษิตไทยที่ใช้สิ่งอื่นเพื่อความหมายเดียวกัน

นอกจากการเปรียบเทียบในรูปแบบข้างต้น ยังพบสุภาษิตที่น่าสนใจอีกประเภทหนึ่งนั่นคือ สุภาษิตพม่าที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบความหมาย ในขณะที่สุภาษิตไทยสื่อความหมายคล้ายกันแต่ใช้สิ่งอื่นแทน เช่น มนุษย์ สิ่งของ ธรรมชาติ พุทธกรรม หรือเหตุการณ์ ตัวอย่างเช่น สุภาษิตพม่า ငါးမရ ချေ့ပြုံးပြုံး / ဂမးယံး ဟေ့ ဗို ပးဟ်း/ ซึ่งแปลว่า หาปลาไม่ได้ ก็อาบน้ำกลับบ้าน (Pinnya Kyaw, 2009, p.119) มีความหมายคล้ายกับสุภาษิตไทย ไม่ได้เบียดเอาข้าว (Kan, 2023, p. 280) ในที่นี้ สุภาษิตพม่าใช้ ปลา เป็นสัญลักษณ์ แต่สุภาษิตไทยใช้ เบียด (สิ่งของ) ทั้งสองสุภาษิตนี้ใช้ ปลา และ เบียด แทนเป้าหมายหลักของสิ่งที่ทำไม่สำเร็จ ก็ควรจะคว้าวผลประโยชน์อื่นที่ได้มาง่ายกว่า เพื่อให้คุ้มค่างับความพยายาม และเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อปรับตัวหาโอกาสใหม่ ๆ

อีกหนึ่งตัวอย่างคือ สุภาษิตพม่า ဆင်သွားလျှင်လမ်းပြစ် / สิ่ง ตัวละหยิ่ง ลาน พยี้จ/ ซึ่งแปลว่า ทางที่ช้างเดินไป จะกลายเป็นถนน (Pinnya Kyaw, 2009, p. 135) มีความหมายใกล้เคียงกับสุภาษิตไทย เดินตามหลังผู้ใหญ่มากไม่กัด (รัชนี ขอโสติกุล, 2002, p. 211) สุภาษิตพม่าใช้ ช้าง เป็นสัตว์ในการเปรียบเทียบถึงผู้นำทาง ในขณะที่สุภาษิตไทยใช้ ผู้ใหญ่ (มนุษย์) ที่มีความรู้และประสบการณ์ ทั้งสองสุภาษิตต่างชี้ให้เห็นว่าการเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ที่มีประสบการณ์ หรือผู้ใหญ่เป็นวิธีที่น่าเชื่อถือและปลอดภัยกว่า

นอกจากนี้ยังมีสุภาษิตที่ใช้ งู มาเปรียบเทียบในภาษาพม่าเพื่อสื่อถึงการถนอมน้ำใจและหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า မြေဝေတုတ်မကျိုး / မဟေ့ မးတဲ ထီးမးဂ်/ ซึ่งแปลว่า งูไม่ตาย ไม้ไม่หัก (Pinnya Kyaw, 2009, p. 232) สุภาษิตนี้มีความหมายคล้ายคลึงกับสุภาษิตไทย บัวไม่ช้ำ น้ำไม่ขุ่น (Sanga, 1998, p. 309) ความแตกต่างที่น่าสนใจคือ สุภาษิตพม่าใช้ งู เป็นสัญลักษณ์เปรียบเทียบ ส่วนสุภาษิตไทยใช้ เหตุการณ์ (บัวไม่ช้ำ น้ำไม่ขุ่น) ทั้งสองสุภาษิตต่างสื่อถึงความสามารถในการจัดการปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างราบรื่น โดยที่ทุกฝ่ายไม่ได้รับความเสียหายหรือเกิดความขัดแย้ง แสดงถึงความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ลำดับ	สุภาษิตพม่า	สุภาษิตพม่าที่แปลเป็นภาษาไทย	สุภาษิตไทย
1	ကြောင်အို ကြွက်မလေး / ခွံအို ချေ့မးမးလေ/	แมวแก่ หนูไม่เคารถ	หัวหลักหัวต่อ
2	ကြောင်သူတော်အို ယိုတော့ကြွက်မွေး / ခွံတုံတုံတုံ တိုဟ်တဲး ချေ့မး မးလေ/	บอกว่าเป็นแมวผู้ดี เมื่อถ่ายออกมาเป็นหนู	มือถือสาก ปากถือศีล
3	ခွေးအိုမှလက်ဝေးဝင်း / ကလေးအို မဲး လေးပဲတိုင်/	สอนหมาแก่ให้ขอมือ	ตีนแต่ดึก สึกแต่หนุ่ม
4	ငါးမရ ချေ့ပြုံးပြုံး / ဂမးယံး ဟေ့ ဗို ပးဟ်း/	หาปลาไม่ได้ ก็อาบน้ำกลับบ้าน	ไม่ได้เบียดเอาข้าว
5	ငှက်တစ်ကောင် မြူးတစ်ဝင်း / မဲး တဲးကွံ မး တဲးတိုင်/	นกหนึ่งตัว ลูกศรหนึ่งดอก	ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน
6	ဆင်သွားလျှင်လမ်းပြစ် / สิ่ง ตัวละหยิ่ง လาน พยี้จ/	ทางที่ช้างเดินไป จะกลายเป็นถนน	เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด
7	ဆင်သတ် အရပ်ဝေ / สิ่งตัด อย่ยัดเหว/	ฆ่าช้าง แจกหัวทิศ	ดำนน้ำพริกละลายแม่น้ำ
8	ဆင်အိပ်ရာ ဆိတ်နိုး / สิ่งเอื่อยอย่า เชื้อโน้/	แพะปลุก ช้างที่นอนอยู่	กวนน้ำให้ขุ่น

ลำดับ	สุภาษิตพม่า	สุภาษิตพม่าที่แปลเป็นภาษาไทย	สุภาษิตไทย
9	ဆင်ပြိုင်ကြီး အဦးကျမှတ် /สิ่ง ปะหย่อง จี อะมยี้จ๊ะหမး ดีด/	ช้างสิ้นทั้งตัว แต่ติดตรงหาง	เข้าด้ายเข้าเข็ม
10	ရွေးရွေးကုၼ်း /นิ้วเข้ะ ถุ่นจู/	คราดอยู่หน้าวัว	ถอนหงอก
11	ရွေးဝိန်တူ လူဝှေ့ /หะပေ့်ถုံ หลู่เว้ะ/	วัวซุ่มพอม พอพื้นแรง ก็ยังขวิดคน	กินบนเรือน ขี้นบนหลังคา
12	နဂါးဝိပျက်စောင်း အကြောင်းမရွေး /หะกาไต่ะ มะแย้ะของ อะจอง มะยเว/	พญานาคฆ่าเลื่องตา โดยไม่เลือกสาเหตุ	น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ
13	မြေသေတုတ်မကျိုး /มเหว่ มะเต่ ไต่ะมะโจ/	งูไม่ตาย ไม้ไม่หัก	บัวไม่ช้ำน้ำไม่ขุ่น
14	ရွေးဆောင်ရွေးလားပြောင့်ပြောင့်သွားက နောက်ရွေးတစ်ဝိုက်ပြောင့်ပြောင့် လိုက်မည် /เข้ะสอ่ง นิ้วลา พย่อง พย่อง ตวา กัะ เน่านัว ตะไต้ พย่อง พย่องไล่ หมိ/	ถ้าวัวที่นำฝูงเดินตรง วัวที่ตามฝูงก็จะเดินตรงตาม	เจ้าวัดไม่ดี หลวงชีก็สกปรก
15	ရှင်တော်ကောင်မြှေးတစ်စင်း /ซิ้ง ตะก่อง มยา ตะซิง/	กระรอกหนึ่งตัว ลูกศรหนึ่งดอก	ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสุภาษิตพม่าที่ใช้สัตว์เปรียบเทียบกับสุภาษิตไทยที่ใช้สิ่งอื่นเพื่อความหมายเดียวกัน
(ผู้ศึกษาทำตัวหนาในตารางเพื่อเปรียบเทียบ)

4.2 ค่านิยมที่สะท้อนจากสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบในภาษาพม่าและไทย

จากการศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากสุภาษิตที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบในภาษาพม่าและไทย สามารถจำแนกค่านิยม
ทั้งในเชิงลบและเชิงบวกได้ดังนี้

4.2.1 ค่านิยมเชิงลบ

จากการเปรียบเทียบสุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่มีสัตว์เป็นองค์ประกอบ พบว่าสุภาษิตจำนวนหนึ่งสะท้อน
ให้เห็นถึงค่านิยมเชิงลบ ผ่านพฤติกรรมของสัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมักแสดงถึงข้อบกพร่อง
ทางความคิด การกระทำ หรือทัศนคติในสังคม ทั้งนี้ แม้สุภาษิตทั้งสองภาษาจะใช้สัตว์ต่างชนิดกันในการสื่อความหมาย
แต่ต่างก็มีแก่นสารคล้ายคลึงกันในการเตือนสติและชี้ให้เห็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของมนุษย์ โดยสามารถจำแนกค่านิยม
เชิงลบที่สะท้อนผ่านสุภาษิตออกเป็น 6 ประการ ได้แก่ การเอาเปรียบผู้อื่นด้วยอำนาจ การขาดสติปัญญา การกระทำที่ไม่สุจริต
การไม่เชื่อฟังคำแนะนำสั่งสอน การขาดความเตรียมพร้อม และการประมาท

1. การเอาเปรียบผู้อื่นด้วยอำนาจ

สุภาษิตสะท้อนพฤติกรรมของผู้มีอำนาจในทางที่ไม่เหมาะสม มักถูกเปรียบเทียบกับสัตว์ขนาดใหญ่และดุร้าย เช่น เสือ ช้าง วัว ควาย หรือปลาใหญ่ การเปรียบเทียบนี้ชี้ให้เห็นถึงความสามารถของผู้มีอำนาจในการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ด้อยอำนาจ ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่น่ารังเกียจและไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม

ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า ကျွန်တော်ဘဝက အမြဲတမ်း အကျိုးခံစားခွင့်မရှိ / จนวนะกอง คัดแต่จามเหยง่าบั้น มะชั้นใหม่/ แปลว่า ควายสองตัวชนกันต้นหญ้าทนมัไหน (Pinnya Kyaw, 2009, p. 101) สามารถเปรียบเทียบกับสุภาษิตไทย เสือสู้กันหญ้าแพรกแหลก (Sanga, 1998, p. 598) แม้ว่าสุภาษิตทั้งสองจะใช้สัตว์ต่างชนิดกันในการเปรียบเทียบ **ควายกับเสือ** แต่ก็สื่อความหมายเดียวกันคือ เมื่อผู้มีอำนาจต่อสู้กัน ผู้ที่อ่อนแอหรือผู้น้อยก็จะได้รับความเดือดร้อนไปด้วย

2. การขาดสติปัญญา

สุภาษิตสะท้อนพฤติกรรมของคนที่ขาดความรู้และสติปัญญา มักถูกเปรียบเทียบกับสัตว์บางชนิด เช่น ควาย ช้างตาบอด หมาแก่ กบ หอย หรือหนู การเปรียบเทียบเหล่านี้สื่อถึงคนที่แยกแยะถูกผิดไม่ได้ และมักพูดหรือทำตามใจตนเอง

ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า ကြောင်မရှိကြကံမ / จ่องมะชิ จแะวะทะ / ซึ่งแปลว่า แมวไม่อยู่ หนูอาละวาด (Pinnya Kyaw, 2009, p. 119) มีความหมายเทียบเคียงได้กับสุภาษิตไทย แมวไม่อยู่ หนูละเลิง (Sanga, 1998, p. 433) แม้ว่าสุภาษิตทั้งสองจะสื่อถึงสถานการณ์ที่ขาดการควบคุม แต่ก็สะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับการที่ผู้ด้อยปัญญาหรือขาดระเบียบวินัยมักแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมเมื่อปราศจากการกำกับดูแล

3. การกระทำที่ไม่สุจริต

สุภาษิตสะท้อนการกระทำที่ไม่สุจริตหลายรูปแบบ โดยใช้พฤติกรรมของสัตว์เป็นตัวเปรียบเทียบ เช่น ความไม่ซื่อสัตย์ การหลอกลวง การขี้โกง การปกปิดปัญหาใหญ่ด้วยข้ออ้างไม่สมเหตุผล หรือการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน แม้สุภาษิตพม่าและไทยบางสำนวนจะใช้สัตว์ต่างชนิดกันในการเปรียบเทียบ แต่ก็สามารถสื่อความหมายเชิงลบที่คล้ายคลึงกันได้

ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า ခွေးမ ခွဲဝိတ်ရောင်း / หนะมะ ชุ่นปะ ยอง / แปลว่า ป้ายโคลนวัวตัวเมียขาย (Pinnya Kyaw, 2009, p. 173) มีความหมายใกล้เคียงกับสุภาษิตไทย ย่อมแมวขาย (Sanga, 1998, p. 454) สุภาษิตทั้งสองสื่อถึงการกระทำที่ไม่สุจริต โดยมีเจตนาตักตวงคนหรือสิ่งของที่ไม่มีความดีให้ดูดีหรือมีความน่าเชื่อถือ เพื่อหลอกลวงให้ผู้อื่นหลงเชื่อของนั้นมีคุณภาพ

4. การไม่เชื่อฟังคำแนะนำสั่งสอน

สุภาษิตสะท้อนพฤติกรรมที่ไม่ยอมเชื่อฟังคำแนะนำหรือคำสั่งสอน โดยมักเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของสัตว์ที่แสดงออกอย่างไม่มีมารยาท ไม่เชื่อฟังและไม่ยอมปรับตัว

ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า ခွေးဦးကောက် ကျည်တော်ဝှပ် / คเว มยี้เก้า จี้เต้าซุ / ซึ่งแปลว่า หมาหางอสมกระบอกไม้ไผ่ (Pinnya Kyaw, 2009, p. 114) มีความหมายเทียบเคียงได้กับสุภาษิตไทย สัญชาติหมา อดขี่ไม่ได้ (Sanga, 1998, p. 563) สุภาษิตทั้งสองนี้ใช้ **สุนัข** เป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงคนที่เคยทำชั่วมาก่อน แม้จะได้รับการอบรมสั่งสอนหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมดีหรือพยายามปรับเปลี่ยนแล้ว ก็ยังคงแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นนิสัยที่ฝังลึกและยากจะแก้ไข

5. การขาดความพร้อมพร้อม

สุภาษิตสะท้อนพฤติกรรมที่ล่าช้าและการแก้ปัญหาที่ผิดเวลา โดยชี้ให้เห็นว่า หากมีการเตรียมพร้อมและป้องกันล่วงหน้า จะสามารถลดความเสียหายได้

ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า ငါးလွန်မှ ကွန်ဝဲ / เงา หล่นห่มะ กุ้งป้าง/ ซึ่งแปลว่า ทอดแหเมื่อปลาพ้นไป (Pinnya Kyaw, 2009, p. 120) มีความหมายใกล้เคียงกับสุภาษิตไทย วัวหายล้อมคอก (Sanga, 1998, p. 535) แม้ว่าสุภาษิตทั้งสองจะใช้สัตว์ต่างชนิด ปลาและวัว เป็นสัญลักษณ์ของโอกาสหรือผลประโยชน์ แต่สื่อสารข้อสอนเดียวกันคือ การมีสติและลงมือทำสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมในเวลาที่เหมาะสม สามารถป้องกันปัญหาหรือความเสียหายได้ดีกว่าการละเลยหรือปล่อยให้เกิดเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วจึงค่อยแก้ไข ซึ่งมักไม่สามารถแก้ไขผลลัพธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การประมาท

สุภาษิตสะท้อนถึงความประมาทในการดำเนินชีวิตหรือการทำงาน แม้แต่ผู้ที่มีฝีมือเก่งกาจ หรือผู้ที่มักถูกมองว่าจะไม่พลาด ก็อาจมีวันที่ล้มเหลวได้ มักเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของสัตว์ เช่น ม้า ที่มีความสามารถสูง ที่มีพิษร้ายแรงที่สุด

ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า မြင်းကောင်းသလိပ် / มียิ่ง กอง ขวาละ/ แปลว่า แม้เป็นม้าดี ก็บเท้ายังม้วนได้ (Pinnya Kyaw, 2009, p. 229) ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับสุภาษิตไทย เสือยังมีวันพลาด (Ratchanee, 2002, p. 172) แม้ว่าสุภาษิตทั้งสองจะใช้สัตว์ต่างชนิด ม้าและเสือ เป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่เก่ง มีอำนาจ หรือกล้าแกร่ง แต่ทั้งคู่สื่อถึงข้อเท็จจริงที่ว่า ทุกคนสามารถผิดพลาดได้ ไม่ว่าจะมีความสามารถหรือภูมิหลังสูงเพียงใด ดังนั้นในการดำเนินชีวิตและการทำงาน การมีสติและความไม่ประมาทควรควบคู่ไปกับความสามารถ เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย

4.2.2. ค่านิยมเชิงบวก

นอกจากสุภาษิตจะสะท้อนค่านิยมเชิงลบแล้ว ยังปรากฏการใช้สัตว์เป็นองค์ประกอบในการเปรียบเทียบเพื่อสื่อถึงค่านิยมเชิงบวกที่เป็นแบบอย่างทางพฤติกรรมและคติในการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ทั้งในภาษาพม่าและภาษาไทย สุภาษิตเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการยกย่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความเป็นผู้นำ และความเฉลียวฉลาด ซึ่งสะท้อนถึงแนวคิดในการส่งเสริมให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรมและใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต โดยสามารถจำแนกค่านิยมเชิงบวกที่ปรากฏในสุภาษิตออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ การมีสติปัญญา การเป็นผู้นำที่ดี และการมีความเฉลียวฉลาด

1. การมีสติปัญญา

สุภาษิตสะท้อนการกระทำของผู้มีสติปัญญา โดยมักเปรียบได้กับสัตว์ขนาดใหญ่และทรงพลัง เช่น ช้างหรือเสือ อันเป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคง หนักแน่น และไม่หวั่นไหวต่อคำดูถูกหรือความอิจฉาของผู้ไร้ความสามารถ ทั้งยังแสดงถึงความสามารถในการจัดการปัญหาให้สำเร็จได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า ဆင်သွားလျှင်လမ်းမြတ် / สิ่ง ตัวละเหยี่ยง ลาน พยั/ ซึ่งแปลว่า ทางที่ช้างเดินไป จะกลายเป็นถนน (Pinnya Kyaw, 2009, p. 135) มีความหมายใกล้เคียงกับสุภาษิตไทย เดินตามหลังผู้ใหญ่ว่าไม่กัด (Ratchanee, 2002, p. 211) แม้สุภาษิตทั้งสองจะใช้การเปรียบเทียบต่างกันระหว่างสัตว์และบุคคล แต่ล้วนสะท้อนค่านิยมเดียวกันคือ การดำเนินตามแนวทางของผู้มีประสบการณ์และปัญญา ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จ ความมั่นคง และความปลอดภัยในชีวิต ซึ่งเป็นการตอกย้ำคุณค่าของการมีสติปัญญาในการดำเนินชีวิต

2. การเป็นผู้นำที่ดี

สุภาษิตสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของผู้นำในการเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะผู้นำไม่ได้เพียงกำหนดทิศทางหรือตัดสินใจเท่านั้น แต่ยังเป็นแบบอย่างที่สามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามได้ พฤติกรรมของผู้นำจึงมีผลโดยตรงต่อมาตรฐานจริยธรรมและวัฒนธรรมขององค์กรหรือชุมชน หากผู้นำมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบ จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ผู้ตามพร้อมใจกระทำการสิ่งที่ดีถูกต้อง ในทางกลับกัน หากผู้นำประพฤติไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบหรือมีพฤติกรรมเชิงลบ ผู้ตามก็อาจเลียนแบบและปฏิบัติตามในทางที่ไม่ถูกต้อง

ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า ဂုဏ်သိက္ခာလေးပြောပြောသွားက နောက်တွင်သိုက်ပြောပြောလိုက်မည် / เชื้อสอง นัวลา พย่อง พย่อง ตวา กะ เน้านัว ตะได้ พย่อง พย่องไล่ หมီး/ แปลว่า ถ้าวัวที่นำฝูงเดินตรง วัวที่ตามฝูงก็จะเดินตรงตาม (Pinnya Kyaw, 2009, p. 246) มีความหมายคล้ายกับสุภาษิตไทย เจ้าวัดไม่ดี หลวงชีก็สกปรก (Kan, 2023, p. 100) สุภาษิตทั้งสองนี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมและมาตรฐานขององค์กรหรือสังคม หากผู้นำประพฤติตนอย่างมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบ ผู้ตามก็สามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามด้วยความสนใจ ในทางกลับกัน หากผู้นำมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือขาดความรับผิดชอบ คนในองค์กรหรือสังคมก็อาจจะทำตัวไม่เหมาะสมตามไปด้วย

3. การมีความเฉลียวฉลาด

สุภาษิตสะท้อนถึงความเฉลียวฉลาดในการเลือกใช้ทรัพยากรและวิธีการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ซึ่งช่วยให้ประหยัดต้นทุนและลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก การใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดนี้สะท้อนค่านิยมด้านความมีไหวพริบและความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า ငါးကြီးဝိဇ္ဇာငါးကြီးကြော် / ะจิ้นสี่เนะ ะจิ้นจ่อ/ แปลว่า ทอดปลาจิ้นด้วยน้ำมันปลาจิ้น (Pinnya Kyaw, 2009, p. 118) มีความหมายคล้ายกับสุภาษิตไทย เนื้อเต่าอย่าเต่า (Ratchanee, 2002, p. 258) สุภาษิตทั้งสองแสดงให้เห็นถึงการเลือกใช้ทรัพยากรหรือผลประโยชน์จากสิ่งหนึ่ง เช่น เนื้อเต่าหรือน้ำมันปลาจิ้น กลับไปต่อยอดหรือนำมาใช้ประโยชน์ในกระบวนการอื่นอย่างชาญฉลาด แสดงถึงค่านิยมด้านการมีไหวพริบและความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

5. สรุปผลและอภิปรายผล

การศึกษาสุภาษิตที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ปรากฏอยู่ในภาษาพม่าและไทย แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) สุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ชนิดเดียวกันในการเปรียบเทียบ สุภาษิตประเภทนี้สะท้อนว่า การใช้สัตว์ชนิดเดียวกันสื่อความหมายเดียวกันเป็นความเข้าใจร่วมกันในคุณลักษณะพื้นฐานของสัตว์ชนิดนั้น ๆ ที่สะท้อนผ่านภาษาพม่าและภาษาไทย เช่น หากสัตว์ชนิดใดมีภาพลักษณ์ที่โดดเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น วัว ที่หมายถึงความโง่ ความเชื่อง หรือการทำงานหนัก ซึ่งเป็นความสากลของสัญลักษณ์ (Universal Signs) หรือได้รับอิทธิพลจากคติความเชื่อในภูมิภาคเดียวกัน ดังตัวอย่างสุภาษิตพม่า ကျွဲဝါးစောင်းဝါး / จวบาของตี/ แปลว่า ตีตพิณใกล้ ๆ ควาย และสุภาษิตไทย สีสขอให้ควายฟัง

2) สุภาษิตพม่าและสุภาษิตไทยที่ใช้สัตว์ชนิดต่างกันในการเปรียบเทียบ สุภาษิตประเภทนี้สะท้อนว่า แม้จะใช้สัตว์ต่างชนิดกันในการเปรียบเทียบ แต่ก็สื่อความหมายเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการเลือกใช้สัญลักษณ์สัตว์ สัตว์แต่ละชนิดจึงมีความหมายที่ฝังรากลึกในความเชื่อและวรรณกรรมของแต่ละชาติ เช่น ในวัฒนธรรมพม่า

มักมีสิ่งถึงพลัง อำนาจ และความเร็ว ขณะที่ในวัฒนธรรมไทย เสือถึงพลัง อำนาจ ความกล้าหาญ และความแข็งแกร่ง ดังตัวอย่างสุนาษิตพม่า မြင်းကောင်းသူလိပ် /มยিং กอง ขว้าเล๊ะ/ แปลว่า แม้เป็นม้าดี ก็บเท้ายังม้วนได้ และสุนาษิตไทย เสือยังมีวันพลาด

3) สุนาษิตพม่าที่ใช้สัตว์เปรียบเทียบกับสุนาษิตไทยที่ใช้สิ่งอื่นเพื่อมีความหมายเดียวกัน สุนาษิตประเภทนี้สะท้อนถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการเลือกใช้สัญลักษณ์ โดยสุนาษิตพม้ามักใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายเชิงแนวคิดหรือคุณสมบัติ เช่น ရှေ့လောင်းလားပြောင့်ပြောင့်သွားက နောက်လားတစ်ဝိုက် ပြောင့်ပြောင့်လိုက်မည် /ข้างหน้า น้าวลา พย่อง พย่อง ตวากะ เน่านัว ตะได้ พย่อง พย่องไล่ หมี่/ แปลว่า ถ้าวัวที่นำฝูงเดินตรง วัวที่ตามฝูงก็จะเดินตรงตาม ในขณะที่สุนาษิตไทยเลือกใช้สิ่งอื่นที่ไม่ใช่สัตว์ เช่น สิ่งของ หรือการกระทำ หรือบุคคล ดังตัวอย่าง เจ้าวัดไม่ดี หลวงซึกก็สกปรก สะท้อนถึงลำดับความสำคัญของสัญลักษณ์ในวัฒนธรรมของแต่ละชาติ ซึ่งปรับให้เข้ากับบริบททางสังคมและนิเวศวิทยาของประเทศตนเอง เพื่อให้ภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดนั้นมีความคมชัดและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น

ด้านการศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากสุนาษิตที่ใช้สัตว์ในการเปรียบเทียบในภาษาพม่าและภาษาไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ค่านิยมเชิงลบและค่านิยมเชิงบวก

1) ค่านิยมเชิงลบในสุนาษิตพม่าและไทย ได้แก่ การกระทำของผู้มีอำนาจ การกระทำของผู้ขาดความรู้สติปัญญา การกระทำที่ไม่สุจริต การไม่ยอมรับเปลี่ยนแปลง การไม่เตรียมพร้อม และการประมาท

2) ค่านิยมเชิงบวกในสุนาษิตพม่าและไทย ได้แก่ การมีสติปัญญา การเป็นผู้นำที่ดี และการมีความเฉลียวฉลาด ค่านิยมเชิงลบที่สะท้อนจากสุนาษิตที่ใช้สัตว์เปรียบเทียบในภาษาพม่าและไทยแสดงถึงพฤติกรรมและลักษณะนิสัยที่สังคมวิพากษ์และต้องการให้หลีกเลี่ยง เพื่อดำเนินชีวิตอย่างมั่นคง การเปรียบเทียบกับสัตว์ที่ไม่พึงประสงค์ เช่น วัวหรือควายในแง่ของความโง่เขลา ใกล้เคียงในแง่ของผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่ไม่มีความสามารถในตนเอง หมาในแง่ของนิสัยไม่ดีและวางตัวไม่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันเป็นการตอกย้ำความสำคัญของปัญญา ไหวพริบ และความฉลาด

การศึกษาค่านิยมเชิงลบและเชิงบวกนี้นำมาสู่ค่านิยมในสังคมโดยรวมที่สะท้อนจากสุนาษิตที่ใช้สัตว์เปรียบเทียบในภาษาพม่าและไทย อันแสดงให้เห็นถึงคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่สังคมยกย่อง เพื่อให้คนในสังคมสามารถดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่นและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำกับวัวนำหน้าฝูงวัว การเปรียบเทียบของการบุกเบิกและการสร้างสรรค์เส้นทางกับช้าง แสดงให้เห็นว่า การดำรงชีวิตของคนในประเทศเมียนมาและประเทศไทยมีความผูกพันกับการเกษตรและธรรมชาติ ทำให้คุ้นเคยกับพฤติกรรมของสัตว์ และนิยมใช้สัตว์เปรียบเทียบเพื่อสะท้อนลักษณะนิสัยและค่านิยมของมนุษย์ ดังนั้นการใช้สัตว์ในสุนาษิตจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดคุณธรรมผ่านภาพเปรียบเทียบที่เข้าใจง่ายและใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของคนในสังคม สิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับ รังสรรค์ จันต๊ะ (Rangsanh, 2001, p. 51) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาวิเคราะห์ด้านเนื้อหาของภาษิตและสำนวนพื้นบ้าน มักเน้นในด้านภาพสะท้อนทางสังคม วิธีคิดหรือระบบโลกทัศน์ที่ปรากฏในภาษิตหรือพญา รวมทั้งการวิเคราะห์เชิงหน้าที่นิยม และการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างท้องถิ่นต่าง ๆ เนื้อหาดังกล่าวสะท้อนภาพทางสังคมด้านระบบวิธีคิด คติค่านิยม หรือโลกทัศน์ของคนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เช่น คติเกี่ยวกับการกินอยู่ การทำงาน การศึกษาเล่าเรียน ความขยันหมั่นเพียร ความประพฤติของคน ความสามัคคีและการทำงานรวมหมู่ ความเชื่อ ระบบอุปถัมภ์ของผู้ใหญ่ที่มีต่อผู้น้อย ความอ่อนน้อมถ่อมตน ฯลฯ

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในประเภท สุภาชิต สำนวนในเรื่องอื่น เช่น ความเชื่อ สังคมและวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ภาพลักษณ์ในประเภทต่าง ๆ เช่น ผู้หญิงและผู้ชาย ที่สามารถแสดงถึงสังคมปัจจุบัน

5.2 ควรมีการศึกษาภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศอาเซียน เพื่อให้ทราบถึงลักษณะเหมือนกัน หรือคล้ายคลึง เห็นลักษณะร่วมกัน และความแตกต่าง ที่สามารถแสดงถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละภาษาหรือแต่ละประเทศ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- Hirano, H. อีรานะ, เอช. (2007). *Kan suksa priapthiap samnuan Yipun kap samnuan Thai thi mi kham kaio kap sat si thao* การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์สี่เท้า [A comparative study of Japanese and Thai idiomatic expressions as related to the Tetrapoda]. [Master's thesis, Srinakharinwirot University]. SWU IR. [http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha\(M.A.\)/Hideo_H.pdf](http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha(M.A.)/Hideo_H.pdf)
- Jutarat Meesin จุฑารัตน์ มีศิลป์. (2020). *Kan suksa priapthiap samnuan Ratsia lae samnuan Thai thi mi kham kaio kap sat si thao* การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนรัสเซียและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์สี่เท้า [A comparative of Russian and Thai idiomatic expression as related the Tetrapod]. [Bachelor's thesis, Thammasat University]. TU Digital Collection. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:184004
- Kan Simmakhet กานท์ สิมมาเขต. (2023). *Suphasit kham phangphoei lae samnuan Thai* สุภาษิต คำพังเพยและสำนวนไทย [Proverbs, idioms, and Thai expressions]. Sangdao.
- Nichanun Kongkrapun & Korakoch Attaviriyapap นิชนันท์ คงกระพันธุ์ และกรกช อัดตวิริยะนุภาพ. (2022). *Kan suksa priapthiap uppalak cheung manothat kaio kap sat nai samnuan Thai lae Yeuraman* ศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับสัตว์ในสำนวนไทยและเยอรมัน [A comparative study on metaphorical concepts of animals in Thai and German idioms]. *Warasan manutsat chapap banditsuksa mahawitthayalai ramkhamhaeng* วารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง [Humanities Journal (Graduate School), Ramkhamhaeng University], 11(2), 49–69. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/ghuru/article/view/1891>
- Pichayada Phakakrong พิษญดา ผกากรอง. (2015). *Kan suksa priapthiap samnuan Phama kap samnuan Thai* การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนพม่ากับสำนวนไทย [A comparative study of Burmese idioms and Thai idioms]. [Master's thesis, Silpakorn University]. SURE. https://sure.su.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/19774/MA_%e0%b8%9e%e0%b8%b4%e0%b8%8a%e0%b8%8d%e0%b8%94%e0%b8%b2_%e0%b8%9c%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%a3%e0%b8%ad%e0%b8%87.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Piriya Surakajohn ปิริยา สุรขจร. (2001). *Samnuan Jin lae samnuan Thai thi mi kham kaio kap sat: Kan suksa priapthiap* สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์: การศึกษาเปรียบเทียบ [Chinese and Thai idiomatic expressions as related to animals: A comparative study]. [Bachelor's thesis, Chulalongkorn University]. CUIR. <https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=1610589>
- Rangsanh Janta รังสรรค์ จันตะ. (2001). *Khatichonwitthaya* คติชนวิทยา [Folklore]. Sirinat Karnpim.

- Ratchanee Sosothikul รัชณี ซอโสติกุล. (2002). *Samnuan phasit lae kham phangphoei khong Thai thi nam sat ma priap* สำนวน ภาษิต และคำพังเพยของไทยที่นำสัตว์มาเปรียบ [Thai idioms, proverbs, and sayings that use animals as metaphors] (3rd ed.) Chulalongkorn University Press.
- Royal Society ราชบัณฑิตยสถาน. (2011). *Photchananukrom chabap ratchabandittayasathan phorsor 2554* พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 [Royal Institute Dictionary, 2554 B.E.]. Nanmeebooks.
- Sanga Kanchanakhaphan (Khun Wichitmatra) สง่า กาญจนาคพันธุ์ (ขุนวิจิตรมาตรา). (1998). *Samnuan Thai* สำนวนไทย [Thai proverbs]. Technology Promotion Association (Thailand-Japan).
- Seinn Lei Tun. (2013). *Kan suksa kwammai nai suphasit Phama thiap kap suphasit Thai* การศึกษาความหมายในสุภาษิตพม่าเทียบกับสุภาษิตไทย [A Study of meaning in Myanmar proverbs in comparison with Thai proverbs]. [Unpublished master's thesis]. Naresuan University.
- Siraphat Chanchaowat & Myint Thandar Thein ศิรพัชร ฌานชาวัชรณ์ และ Myint Thandar Thein. (2014). *Lokathat khong khon Phama jak phasit* โลกทัศน์ของคนพม่าจากภาษิต [The worldview of Myanmar from proverbs]. Naresuan University Publishing House.
- Ubonrat Phunthumint อุบลรัตน์ พันธุมินทร์. (2010). *Mong sangkhom lae watthanatham Phama phan phasit boran* มองสังคมและวัฒนธรรมพม่าผ่านภาษิตโบราณ [Myanmar society and culture outlooks as reflected through proverbs]. Chiang Mai University Press.
- Vu, Thi Kim Chi วู, ถิ กิม จี. (2007). *Kan suksa priapthiap samnuan Wiatnam kap samnuan Thai* การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนไทย [A comparative study on Vietnamese and Thai idiomatic expressions]. [Master's thesis, Srinakharinwirot University]. SWU IR. [http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha\(M.A.\)/VuThiKimChi.pdf](http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha(M.A.)/VuThiKimChi.pdf)

ภาษาต่างประเทศ

- Pinnya Kyaw. (2009). Myanmar proverbs and idioms. Unity Press.